

Zviška bi moral presojudati to: Misli vsak o sebi, da je veliko več in ve veliko več ko njegov sosed.

»Mars, kitajski zid in rumena nevarnost in Monte Carlo... O čemer pač pišejo časopisi.«

»Nekaj ste hoteli reči.«

Rajši molčim.

»In so srečni v tem svojem prepričanju. Žive mirno, problemov ne rešujejo ko midva...«

Čutim migljaj, pa ga nočem razumeti. Brska po kazenskem spisu Boštjanovega Lojza. Prav po tem spisu brska. Povem v tonu in naglasu njegovih besed: »In ugrizne drug drugega, kjer le more.«

Vidim, da je nadzornik sit tega razgovora. Brska, brska po kazenskem spisu Boštjanovega Lojza. Vem, kam bi rad usmeril svoje besede. Ponovi s poudarkom in glasom, ki mu ni ugovora: Toliko, o, koliko je energije v vsakem posameznem. Tesno nam je. Kam bi izžarevali vso to silno energijo? Kam, le kam in kod? Ventilatorja ni... Hudo je to, pa...

... pa: ré pagatu! si dopolnim sam. Oženimo te, pobratim sodnik! Ne ugovarjaj! Vse zaman! Gospod Anton, Vaši čevlji so blatni, kod ste hodili ponoči? Gospod okrajni glavar, kako Vas pogleda Vaša gospa, ko izve, kaj ste šepnili danes na uradnem dnevu krčmarjevi hčerki na uho? Gospod sodni svetnik, kihnilo ste danes v pisarni, da se je stresla soba in so odskočili spisi na mizi, robec ste pa doma pozabili. Boštjan, povabi nas v klet. Tvoje vino ni slabo, slanina je izvrstna! Povemo ti, kako je sodni nadzornik pestil sodnika, ki ga ne moreš...

Nadzornikov čas na vizitacijah je dragocen. Vidim, kako mu je žal, da sem ga zapletel v ta razmotrivanja. Sam jus, neizmeren, suhoparen jus migota v njegovih razumnih očeh. Pa najde hitro nit. Star lisjak in priznan jurist je.

»Toliko krivite druge! Slučaj pa... Mislim s tistim dekletom...«

Bobna s prsti po spisu Boštjanovega Lojza.

Ko na žerjavici sedim. Jezi me, zdi se mi, da je namenoma odprl prav ta spis.

»Sodnik ste! Če Vas toži... To je nerodno za sodnika.«

Sram me je. Semkaj je silil in semkaj dospel. Čemu, le čemu sem zavlačeval ta trenutek in govoril o drugih? Ko da sem sam sebe opravičil, ko sem pripovedoval o njih. To ima nadzornik, izkušen jurist, lepo sodbo o meni!

Franc Tratnik: Iz cikla »Begunci«
(Ljubljana, 1916)

»Rad bi Vam kako pomogel — vsaj s svetom — prebroditi krizo, v katero ste zabredli.« Miren in ničesar očitajoč ni njegov glas.

O, razjokal bi se pri misli: Ali naj trpim vse življenje radi nepremišljenega trenutka?

»Ali ve gospod predstojnik?«

Vprašanje me razvname. Mislite, da sem lagal, ko sem Vam pravil, kaki so? Še občinski ubožec, ki pometa ceste, je zadržal metlo in pogledal za mano, ko sem drevel na sodišče. Drevel sem, da utečem zijalastim pogledom. Vse mesto govori, da niste prišli nadzorovat sodišča, ampak radi mene. Še sam sem skoraj verjel. Je že moral kdo pisati...

Poudarim besede. Pa le zamahne z roko, ko da hoče odgnati nadležno muho.

»Pokličite gospoda predstojnika! Posvetujemo se.«

Predstojnik se me ustraši.

»Pobratime!«

Beseda me zbode z iglo.

»Gospod nadzornik Vas... te... kliče...« Besed ne govorim, nekako zamolklo jih hahljam.

»Če toži,« meni nadzornik.

Za glavo vzraste predstojnik. »To je zato, ker mi ni črnil besedice, edinemu pravemu prijatelju!« In me ošine s pogledom, ki mi